

УДК 159.99

DOI 10.36919/3041-1149(Print).9.2025.146-152

О. Г. Бондаренко,*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правоохоронної
та антикорупційної діяльності**Навчально-наукового інституту права
імені князя Володимира Великого,**Міжрегіональна академія управління персоналом
email: Ollenabond@ukr.net***ORCID 0000-0002-8270-5316;****В. С. Янченко,***здобувачка вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня**Навчально-наукового інституту права
імені князя Володимира Великого,**Міжрегіональна академія управління персоналом
email: vikasncenko77@gmail.com***ORCID 0009-0009-9546-4716**

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОФАЙЛІНГУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ВИВЧЕННЯ ЗЛОЧИННОЇ ПОВЕДІНКИ

У статті приділено увагу дослідженню профайлінгу як одного із актуальних інструментів аналізу злочинної поведінки особи, що вчиняє кримінальні правопорушення. В умовах зростання серійних злочинів або тих, що мають латентний характер, традиційні методи кримінологічного аналізу не завжди є достатньо ефективними для їхнього розкриття чи попередження, тому профайлінг виступає як важливий засіб формування психологічного, соціального та поведінкового портрета правопорушника. Це зі свого боку дає змогу не лише ідентифікувати особу злочинця, але й прогнозувати його дії, місце перебування, потенційних жертв або наступні правопорушення. У статті також проаналізовано історію становлення й розвитку профайлінгу, приділено увагу методам збирання та систематизації даних у процесі складання кримінологічного портрета. Розглянуто цікаві приклади використання профайлінгу в практиці правоохоронних органів різних країн, зокрема США, та використання його в Україні. Окреслено основні підходи до формування кримінологічного портрета правопорушника, що зі свого боку підвищить ефективність роботи правоохоронних органів у розкритті серійних і латентних злочинів. Звернено увагу, що ефективне застосування профайлінгу можливе лише за умови тісної співпраці таких спеціалістів, як психологів, криміналістів, оперативних працівників та аналітиків. Підкреслено, що в умовах динамічної трансформації злочинності та впливу цифрового середовища профайлінг набуває особливої актуальності як науково обґрунтована й практично ефективна методика. Він дає змогу не лише поглибити розуміння внутрішніх мотивів злочинної поведінки, а й сприяє розробці превентивних заходів для зниження рівня криміналізації суспільства.

Ключові слова: профайлінг, психологічний вплив, злочини, психологічний портрет, спеціаліст.

Постановка проблеми та її актуальність. У цій статті приділено увагу поняттю, що таке профайлінг, з'ясовано, що його використання дає змогу підвищити ефективність розкриття кримінальних правопорушень, особливо серійних чи латентних, через формування психологічного портрета злочинця та прогнозування його подальших дій у майбутньому. Проаналізовано міжнародний досвід застосування профайлінгу, а саме в США, і його вплив на розслідування злочинів. Розглянуто ключові проблеми застосування профайлінгу в нашій країні, особливо відсутність належної підготовки фахівців, нормативно-правове регулювання, обмежене використання

психологічних інструментів у практиці розкриття злочинів. Встановлено, що в Україні профайлінг лише набуває поширення та вже демонструє потенціал у складних кримінальних провадженнях, зокрема вбивства, злочини на сексуальному ґрунті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням використання профайлінгу як інструменту вивчення злочинної поведінки присвячено ряд наукових праць, зокрема такими науковцями: О. М. Цільмака, О. Давидової, В. А. Туман, І. Шинкаренко, а також іншими дослідниками. У своїх роботах вони розкривають поняття профайлінгу, його теоретичну базу, класифікацію, основні підходи та можливості застосування в криміналістиці, кримінології, юридичній психології та правоохоронній діяльності. Значна увага в науковій літературі приділяється складанню психологічного портрета злочинця на основі аналізу його поведінки, мотивації, типології злочинців і прогнозуванню подальших дій.

Метою статті є повний та всебічний аналіз профайлінгу як одного з інструментів вивчення злочинної поведінки, зокрема його практичного застосування, психологічних аспектів і міждисциплінарних зв'язків. Також метою є дослідити актуальність використання профайлінгу в кримінології, правоохоронній діяльності та психологічній практиці й окреслити перспективи його подальшого розвитку в нашій державі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна криміногенна ситуація потребує від правоохоронних органів нових підходів до аналізу поведінки злочинців, що дасть змогу не лише успішно розкривати правопорушення, а й запобігати їм у подальшому. Тому на допомогу приходить програма психологічного профілювання (профайлінгу), яка була розроблена наприкінці 70-х років XX століття співробітниками відділу аналізу поведінки Академії ФБР США в Квантіко, штат Вірджинія. У наукових публікаціях цей підрозділ інколи називають відділом біхевіористики або відділом поведінкового аналізу [1].

Профайлінг (від англ. «profile» – профіль) є сукупністю психологічних методів, що дають змогу оцінювати та прогнозувати поведінку людини на основі аналізу її індивідуальних характеристик, як-от зовнішність, вербальна та невербальна поведінка. Для ефективного використання цього методу важлива висока кваліфікація та досвід роботи з правопорушниками [1].

Профайлінг є досить важливою частиною процесу розкриття злочину й може допомогти у визначенні мотиву. Визначення психологічного типу злочинця, наприклад агресора, маніпулятора, психопата, садиста чи компульсивного типу, допомагає слідству передбачити подальші дії злочинця, а також дає розуміння, як взаємодіяти із підозрюваним і визначити рівень небезпеки особи, яка вчинила злочин. Профайлери визначають основні мотиви правопорушника, незалежно від того, чи прагне він до влади, контролю, сексуального задоволення або інших психологічних потреб.

Варто зазначити, що точність роботи профайлера завжди буде залежати від даних і обсягу інформації, яку він отримує. Насамперед така робота потребує максимальної уважності, точності, а найголовніше – досвіду роботи в сфері психології, кримінології, криміналістики та інших наук. Потрібно розуміти, що навіть поліграф можна обманути. Це досить важко, але можливо. А що вже говорити про людей. Тому робота профайлера підходить не для кожної людини.

Є кілька основних підходів до профайлінгу, або психологічного аналізу злочинців: гомологічний підхід (offender homology), теорія рис (trait-based), інтегративний підхід [2].

Гомологічний підхід порівнює злочинців за схожістю їхньої поведінки, інтегрований підхід комбінує різні методи профайлінгу, а теорія рис фокусується на вивченні стабільних особистісних характеристик злочинця для прогнозування його дій.

Дослідниками з ФБР (Дж. Дугласом, Р. Ресслером, Е. Буржесс і К. Хартман) була вироблена стратегія профайлінгу. Так, виокремлено шість стадій профілювання.

Перша стадія (Profiling Inputs) охоплює збір інформації про злочин, зокрема доказів і фотографій з місця злочину, результатів судово-медичної експертизи, показань жертви та свідків.

Друга стадія (Decision Process Models) передбачає вирішення профайлером типу злочину й самого злочинця та аналіз усіх даних, отриманих на першій стадії.

Третя стадія (Crime Scene Assessment) є вирішальною. На цій стадії профайлер намагається реконструювати поведінку злочинця й потерпілого. Визначаються знаряддя вчинення злочину,

характер поранень, місце розташування тіла та спосіб вбивства, на підставі чого робиться висновок про можливий мотив вчинення злочину, чи були знайомі потерпілий і нападник та інші питання.

На четвертій стадії (Criminal Profile) профайлер складає профіль імовірного злочинця. Профіль визначає ймовірну стать, вік, зріст, сімейне становище, професію, освіту, місце проживання, військове минуле, соціальні навички, наявність кримінального досвіду, сексуальне життя та інші ознаки.

П'ята стадія (Investigation) передбачає передачу виробленого профілю органам слідства, які будуть концентруватись на визначених ознаках для встановлення особи підозрюваного.

Шоста стадія (Apprehension) використовується в разі, якщо злочинець був заарештований. Методом інтерв'ю визначається ефективність відтвореного профілю та відсоток збігу визначальних [3].

Як профайлери аналізують поведінку та звички людини:

1. Поведінкові патерни – люди поводяться за шаблоном, навіть у злочинах.

Наприклад: злочинець завжди залишає сцену через задній вихід або ніколи не краде особисті речі жертви – це його стиль, який профайлер помічає.

2. Мовлення й комунікація – людина говорить чи використовує жаргон, агресивні фрази, ухиляється від відповідей. Тут профайлер зазначає тон, паузи, емоції, наміри, навіть брехню.

3. Звички й ритуали. Злочинці часто діють за ритуалом – наприклад, кладе речі в певному порядку, залишає певний символ або вибирає схожих жертв. А ці дії можуть вказувати на тип особистості, пережиті травми чи навіть фах злочинця (наприклад, медик, поліцейський тощо).

4. Реакція на стрес – як саме людина реагує в стресових ситуаціях (гнів, мовчання, агресія чи маніпуляція), дає уявлення про її психотип. Профайлери спостерігають за мімікою, жестами, позами – це невербальні маркери.

5. Поведінка в побуті. Якщо є доступ до особистих речей, то звертають увагу як складені речі, що слухає, читає, як поводить з тваринами – усе це може дати портрет. Наприклад: надмірна охайність може вказувати на контрольну особистість, хаос у побуті – на імпульсивну чи нестабільну психіку.

6. Соціальні звички – це з ким особа спілкується чи, навпаки, ізольована або має лідерські риси. Соцмережі, спосіб написання постів, обрана лексика – теж є важливим джерелом інформації в наші дні.

Усе це – як мозаїка. Профайлер не робить висновків щодо однієї деталі. Але коли багато дрібниць складають у систему, то з'являється чіткий образ.

Постає логічне питання: через невербальну комунікацію, чому цьому варто довіряти? Чи не можна підробити невербальні сигнали, якщо особа знає, як себе поводити чи просто розуміється на ознаках брехні?

Насправді відповідь на це питання також є доволі логічною. Невербальна комунікація – це часто підсвідомий процес, який контролюється нашим мозком і нейромедіаторами, тому її важко, а іноді й неможливо повністю контролювати або підробити. Навіть якщо людина добре знає всі правила, вона не зможе контролювати всі фізіологічні та біологічні аспекти. Це все здається легким лише на словах: запам'ятати кілька правил, як поводитися, щоб не подумали, що обманюєш. Це може спрацювати із звичайними людьми, але не з досвідченими фахівцями. За час своєї роботи вони вже навчилися помічати моменти, коли людина намагається використовувати невербальну комунікацію для обману, і, найімовірніше, вже помітили, де вони роблять найбільше помилок у цьому процесі.

Після аналізу кількох англomовних статей особливу увагу хочеться приділити справі Унабомбера як прикладу того, як психологічний аналіз може змінити хід навіть найзаплутанішого розслідування. Пошуки Унабомбера стали одними з найдовших і найдорожчих у історії ФБР, і могли б ніколи не завершитися, якби не участь профайлера Джима Фіцджеральда. Його неортодоксальний підхід, зокрема застосування лінгвістичного профайлінгу, став проривом у справі. Завдяки детальному аналізу стилю письма в «Маніфесті» Унабомбера Фіцджеральд виявив характерні мовні конструкції, що зрештою допомогло впізнати його почерк. Цей новаторський метод не лише дав змогу ідентифікувати злочинця, а й довів ефективність профайлінгу як інструменту

кримінального розслідування. Прочитавши інтерв'ю, Джим Фіцджеральд зазначав, що помітив архаїчні терміни, які використовував Унабомбер, як-от «негри» та «курчата». Ці деталі стали ключовими для ідентифікації злочинця. Це формує основну думку про важливість роботи профайлера, а також про її складність і розуміння того, що в профайлінгу потрібна уважність до дрібниць, адже навіть маленькі, на перший погляд, незначні деталі можуть нести великий сенс і стати ключовою підказкою для розкриття злочину, який не могли розкрити впродовж 17 років.

Щоб зрозуміти кримінальне профілювання, важливо зрозуміти фундаментальні концепції, які лежать в основі цієї сфери. Профілювання базується на передумові, що поведінка правопорушника на місці злочину може дати розуміння його особистості, походження та мотивації. Однією з ключових концепцій є дихотомія організована – неорганізоване [4].

Не можна не згадати Роберта Хейзелвуда, який зробив значний внесок у розвиток профайлінгу. Він застосував у своїй роботі такі поняття, як організована та дезорганізована злочинність. Ключова відмінність цих злочинів у тому, що організований злочин завжди ретельно спланований. Злочин планується заздалегідь, зі значною увагою до дрібниць і до знищення доказів. Натомість дезорганізований злочин відбувається несподівано, він не планується заздалегідь, тому залишається більше доказів, адже злочинець діє імпульсивно. Особи, які вчиняють злочин, часто поводяться так само і в житті. Так, особа, яка вчинила організований злочин, найчастіше є організованою і в своєму житті, тоді як особа, що скоїла дезорганізований злочин, зазвичай є такою і в реальних обставинах.

Ще одним досить важливим моментом є мотив злочину. Наприклад, Роберт на це питання дав таку відповідь: «Мотивація кожного вбивці різна, але, на мою думку, основною мотивацією, наприклад, для сексуальних злочинів є влада, гнів або їх поєднання» [5].

Роберт Хейзелвуд також дав цінну пораду профайлерам, яких він навчав: ніколи не використовувати терміни типу «монстр», «збоченець», «дивак» та інші. Це має досить логічне пояснення. Коли люди використовують такі слова, їхній мозок починає структурувати своє уявлення про людину, яку вони шукають. А потім вони дивуються, як така людина, наприклад лікар чи юрист, зовні успішна й правильна в усіх аспектах могла скоїти настільки тяжкий злочин. Проте правда в тому, що злочинцем може стати будь-хто.

Також він зазначив, що, за його особистими спостереженнями, мало серійних убивць є божевільними. Проте ахіллесовою п'ятою багатьох серійників є зловласний нарцисизм – розлад особистості, що характеризується поєднанням нарцисичних рис, антисоціальної поведінки, агресії та садизму. Люди з таким розладом демонструють брак співпереживання, жагу до влади й контролю, а також готовність експлуатувати інших заради власної вигоди [6].

Ще одним чинником, який спонукає особу до вчинення тяжкого злочину, є наявність фантазій. Від мрій звичайної людини фантазії майбутнього злочинця відрізняються надмірною жорстокістю та нав'язливістю. Задовго до того, як особа розпочинає злочинну діяльність, у неї обов'язково виникає якась фатальна нав'язлива ідея, яка проявляється як певні фантастичні марення [7]. Також профайлер може звернути увагу на такий аспект, як почуття гумору. Насамперед здається, що це не має жодного відношення до злочину, але почуття гумору може впливати на поведінку людини. Воно може бути як ознакою здорової психології, так і механізмом захисту. Люди, які використовують гумор для справляння з важкими ситуаціями або стресом, можуть бути менш схильні до агресивної поведінки. Соціально адаптовані люди, які володіють легким і добрим гумором, зазвичай мають здорову соціальну поведінку й менше схильні до насильства.

Ще одним досить важливим чинником у злочині, який завжди досліджуватиме профайлер, є те, хто саме був жертвою. Це теж надзвичайно вагомий момент, адже вибір жертви часто багато розповідає про особистість злочинця: його мотиви, страхи, внутрішні конфлікти та потреби.

Жертви можуть бути абсолютно різними – усе залежить від мотиву злочину. Якщо свідчити про пограбування, то це зазвичай люди, які, на думку грабіжника, виглядають матеріально забезпеченими. Якщо ж йдеться про серійних маніяків, ситуація набагато складніша. Жертв можуть об'єднувати досить не очевидні ознаки, наприклад тембр голосу, колір волосся або

очей. Іноді це може бути професія, а інколи злочинець шукає в жертві певний «прототип» людини зі свого минулого, що робить логіку вибору майже невловимою для слідства. Це можуть бути будь-які характеристики, які передусім здаються зовсім незначущими.

Саме тому вивчення жертв має надзвичайно велике значення для профайлера. Аналізуючи спільні риси, навіть найдрібніші деталі, спеціалісти можуть наблизитися до розуміння внутрішнього світу злочинця, його потреб, комплексів чи джерела гніву. Іноді ця схожість між жертвами стає своєрідним «підписом» злочинця, який він сам несвідомо залишає.

Отже, навіть неочевидні насамперед деталі, а саме особливості поведінки, звички, стиль одягу, можуть стати ключем до розкриття злочину й побудови точного психологічного портрета особи, яка його скоїла.

Справедливо буде зазначити, що робота профайлінгу в Україні розвинена не так сильно, як, наприклад, у США, де цей напрям активно розвивається. Однозначно зазначити, чому це так, надто важко. В усіх країнах, зокрема й в Україні, є багато спеціалістів, які могли б чудово розвиватися в профайлінгу. Злочинність є завжди й у всіх країнах як офіційна, так і латентна. До основних причини недостатнього розвитку профайлінгу в Україні можна віднести історичний та інституційний контексти. У США профайлінг як наука і практика почав активно розвиватися ще у 1970-х роках у ФБР, маючи чітку структуру, фінансування та підтримку держави. В Україні кримінальна психологія довгий час залишалася другорядною дисципліною, не отримуючи належного фінансування чи визнання; відсутність спеціалізованих структур. У США існує Behavioral Analysis Unit (BAU) – відділ поведінкового аналізу у ФБР, що займається професійним профайлінгом. В Україні досі ще немає окремої державної структури, яка б централізовано займалася цим напрямом на високому професійному рівні. Також це недостатня підготовка кадрів, адже профайлінг вимагає глибокої міждисциплінарної підготовки: психології, кримінології, судової медицини, аналізу поведінки. В Україні не так багато освітніх програм чи курсів, які готують фахівців саме з цього напрямку.

Правоохоронна система України довгий час орієнтувалася на більш традиційні, формальні методи слідства: допити, покази свідків, фізичні докази. Психологічний аналіз або інтуїтивні методи часто сприймалися як «допоміжні» або навіть малоефективні. І на кінець, профайлінг – це робота з емоціями, мотивами та поведінковими моделями. В українських реаліях, де ще існує культ «жорсткої сили» в розслідуваннях, таким підходам не завжди надається належне значення.

Причин для цього чимало, адже профайлінг у США розвивається вже багато років, тоді як в Україні цей напрям тільки набирає актуальність і потребує своїх фахівців. Як уже зазначалося, це досить складна робота, але сподіваємося, що з часом Україна розширить свої знання та компетентність у галузі профайлінгу.

Висновки. На сьогодні профайлінг є перспективним і потрібним елементом сучасної системи протидії злочинності, він дає змогу не лише краще зрозуміти внутрішні мотиви злочинця, а й сформувати цілісну модель його поведінки. Тому для ефективного його застосування потрібно проводити комплексну підготовку фахівців, забезпечувати нормативно-правове регулювання цієї сфери та розробляти на державному рівні методики до його впровадження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Телійчук В. Г., Зінченко С. С. Щодо застосування профайлінгу в оперативно-розшуковій діяльності підрозділами кримінальної поліції Національної поліції України. *Юридичний бюлетень*. 2020. Вип. 12. URL : <http://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2020.12.25>
2. Дмитрик Ю. І., Кондратюк О. В. Профайлінг у діяльності оперативних підрозділів. *Соціально-правові студії*. 2021. Випуск 3 (13). С. 95–100. URL : <https://search.app/EzQbiVmAhV5BDLQ1A>
3. Катеринюк Л. О. Кримінологічний профайлінг у діяльності Федерального бюро розслідувань: ефективний метод розслідування злочинів чи наукова фікція? *Часопис Київського університету права*. 2017. Випуск 3. С. 316–320. URL : http://jnas.nbu.gov.ua/j-pdf/Chkup_2017_3_70.pdf

4. Criminal Profiling and Behavioral Analysis. Criminal Justice (2023). URL : <https://search.app/wJxjWkGjBrWh4KJ69>
5. Knoll, J. L. IV. Pioneering FBI Profiler Answers Questions About Serial Killers. Interview with Robert R. (Roy) Hazelwood, MS. 2012, January 21. URL : <https://search.app/ZEiCEtM21fvnKEaL6>
6. Розуміння характеристик і впливу злякисного нарцисизму. 2024. 6 червня. URL : <https://betshy.com/uk/2024/06/06/understanding-malignant-narcissism-characteristics-and-impact/?amp=1>
7. Дідковська-Бідюк М. В. Психолого-правові засади використання профайлінгу в діяльності Національної поліції : дис. на здобуття наукового ступеня д-ра філос. / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2021. С. 186. URL : <https://search.app/PJvrNw5ULjZdc8Kz7>

REFERENCES

1. Teliychuk, V. G. & Zinchenko, S. S. (2020). Shchodo zastosuvannya profaylinhu v operatyvno-rozshukoviy diyal'nosti pidrozdilamy kryminal'noyi politysiyi Natsional'noyi politysiyi Ukrainy [On the use of profiling in operational and investigative activities by criminal police units of the National Police of Ukraine]. *Yurydychnyy byuleten'*. No. 12. URL : <http://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2020.12.25> [in Ukrainian].
2. Dmytryk, Yu. I. & Kondratyuk, O. V. (2021). Profaylinh u diyal'nosti operatyvnykh pidrozdiliv [Profiling in the activities of operational units]. *Sotsial'no-pravovi studiyi*. Issue 3 (13). 95–100. URL : <https://search.app/EzQbiVmAhV5BDLQ1A> [in Ukrainian].
3. Kateryniuk, L. O. (2017). Kryminolohichnyy profaylinh u diyal'nosti Federal'noho byuro rozsliduvan': efektyvnyy metod rozsliduvannya zlochyniv chy naukova fiktsiya? [Criminological profiling in the activities of the Federal Bureau of Investigation: Effective method of crime investigation or scientific fiction?]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. Issue 3. 316–320. URL : http://jnas.nbu.gov.ua/j-pdf/Chkup_2017_3_70.pdf [in Ukrainian].
4. Criminal Profiling and Behavioral Analysis. Criminal Justice (2023). URL : <https://search.app/wJxjWkGjBrWh4KJ69>
5. Knoll, J. L. IV. Pioneering FBI Profiler Answers Questions About Serial Killers. Interview with Robert R. (Roy) Hazelwood, MS. 2012, January 21. URL : <https://search.app/ZEiCEtM21fvnKEaL6>
6. Rozuminnya kharakterystyk i vplyvu zlyakisnoho nartsyzizmu [Understanding the characteristics and impact of malignant narcissism]. 2024, 6 June. URL : <https://betshy.com/uk/2024/06/06/understanding-malignant-narcissism-characteristics-and-impact/?amp=1> [in Ukrainian].
7. Didkovska-Bidiuk, M. V. (2021). Psykholoho-pravovi zasady vykorystannya profaylinhu v diyal'nosti Natsional'noyi politysiyi [Psychological and legal principles of using profiling in the activities of the National Police] : diss. for the degree of Doctor of Philosophy / National Academy of Internal Affairs. Kyiv. 186 p. URL : <https://search.app/PJvrNw5ULjZdc8Kz7> [in Ukrainian].

O. G. Bondarenko, V. S. Yanchenko. THE RELEVANCE OF PROFILING AS A TOOL FOR STUDYING CRIMINAL BEHAVIOR

The article focuses on the study of profiling as one of the most relevant tools for analyzing the criminal behavior of a person who commits criminal offenses. In the context of the growth of serial crimes or those of a latent nature, traditional methods of criminological analysis are not always effective enough to solve or prevent them, and therefore profiling is an important means of forming a psychological, social and behavioral portrait of an offender. This, in turn, allows not only to identify the offender, but also to predict his or her actions, location, potential victims, or subsequent offenses. The article also analyzes the history of the formation and development of profiling, paying attention to the methods of collecting and systematizing data in the process of compiling a criminological portrait. Interesting examples of the use of profiling in the practice of law enforcement agencies of different countries, including the United States, and its use in Ukraine are considered. The author outlines the main approaches to the formation of a criminological profile of an offender, which in turn will increase the efficiency of law enforcement agencies in solving serial and latent crimes. The author

emphasizes that effective use of profiling is possible only if such specialists as psychologists, criminologists, operatives and analysts work closely together. It is emphasized that in the context of the dynamic transformation of crime and the impact of the digital environment, profiling is gaining particular relevance as a scientifically sound and practically effective methodology. It allows not only to deepen the understanding of the internal motives of criminal behavior, but also contributes to the development of preventive measures to reduce the level of criminalization of society.

Keywords: *profiling, psychological influence, crimes, psychological portrait, specialist.*